Autoriteit
Consument & Markt

Klankbordgroep REG2017

9e bijeenkomst
18 januari 2016

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
1a.	Update WACC	13:10-13:25
2.	STROOM	13:25-13:55
3.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:55-14:00
4.	Afschrijvingstermijnen	14:00-14:30
	PAUZE	14:30-14:45
5.	Frontier shift GTS en TenneT	14:45-15:30
6.	Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT	15:30-15:40
7.	Rondvraag	15:40-15:50
8.	Afsluiting	15:50-16:00

1a.Update WACC

- tussenuitspraak CBb inzake kostenvoet vreemd vermogen

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
1a.	Update WACC	13:10-13:25
2.	STROOM	13:25-13:55
3.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:55-14:00
4.	Afschrijvingstermijnen	14:00-14:30
	PAUZE	14:30-14:45
5.	Frontier shift GTS en TenneT	14:45-15:30
6.	Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT	15:30-15:40
7.	Rondvraag	15:40-15:50
8.	Afsluiting	15:50-16:00

2. STROOM

- Toelichting: Wat doet ACM met de methodebesluiten nu STROOM niet is aangenomen?

- Discussie: Als ACM ontwerpbesluiten baseert op het huidig wettelijk kader, welke onderwerpen zijn dan volgens kbg-leden onvoldoende aan bod gekomen in het kbg-overleg?

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
1a.	Update WACC	13:10-13:25
2.	STROOM	13:25-13:55
3.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:55-14:00
4.	Afschrijvingstermijnen	14:00-14:30
	PAUZE	14:30-14:45
5.	Frontier shift GTS en TenneT	14:45-15:30
6.	Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT	15:30-15:40
7.	Rondvraag	15:40-15:50
8.	Afsluiting	15:50-16:00

3. Agendering volgende bijeenkomsten

- Dynamische efficiëntie: Productiviteitsverandering (RNB's)
- Gasaansluitingen RNB's
- HTL/RTL splitsing GTS (vervolg)
- Statische efficiëntie GTS (benchmarkonderzoeken)
- WACC (vervolg)

Plus de onderwerpen die ACM n.a.v. het niet in werking treden van STROOM met kbg bespreekt

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
1a.	Update WACC	13:10-13:25
2.	STROOM	13:25-13:55
3.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:55-14:00
4.	Afschrijvingstermijnen	14:00-14:30
	PAUZE	14:30-14:45
5.	Frontier shift GTS en TenneT	14:45-15:30
6.	Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT	15:30-15:40
7.	Rondvraag	15:40-15:50
8.	Afsluiting	15:50-16:00

4. Afschrijvingstermijnen

Aanleiding

Aantal ontwikkelingen:

1. Verzwaringen voor windparken op land
2. Uitfasering gasnetten
3. Bouw stikstofinstallatie voor export
4. Bouw net op zee voor windparken op zee

Centrale vraag: zijn deze ontwikkelingen aanleiding afschrijvingstermijnen aan te passen?

4. Afschrijvingstermijnen

Casuïstiek

1. **Windparken op land**: de economische levensduur van netverzwaringen t.b.v. windparken is mogelijk korter dan bestaande standaard afschrijvingstermijnen [betreft methode DSO-E]
2. **Uitfasering gasnetten**: vervanging van gas door warmte en elektriciteit leidt tot leegloop gasnet en verkort mogelijk de economische levensduur gasnet [betreft methode DSO-G]
3. **Stikstofinstallatie**: exportstop L-gas in 2030 verkort mogelijk economische levensduur stikstofinstallatie tot 11 jaar terwijl standaard afschrijvingstermijn 30 jaar bedraagt [betreft methode GTS]
4. **Net op zee**: de economische levensduur van het net op zee is mogelijk korter dan bestaande standaard afschrijvingstermijnen voor netten op land [betreft methode TenneT, afhankelijk van wetswijziging]

4. Afschrijvingstermijnen

Uitgangspunten

Lengte afschrijvingstermijn betreft een **verdelingsvraagstuk** van de kosten over afnemers in de tijd.

Leidende principes:

- **economische levensduur** van actief is bepalend
- **standaardisatie** van afschrijvingstermijnen per activacategorie

In huidig reguleringskader:

- economische levensduur = verwachte **technische levensduur**
- afschrijvingstermijn betreft **gemiddelde** verwachting levensduur

Als ontwikkeling leidt tot significant uiteenlopen van gemiddelde verwachte economische levensduur en bestaande afschrijvingstermijnen is dat aanleiding aanpassing afschrijvingstermijnen te overwegen.

4. Afschrijvingstermijnen

Criteria om te bepalen of aanpassing nodig is

1. **Economische levensduur**: gaat het om een ontwikkeling waarbij de economische levensduur van investeringen (mogelijk) anders is dan de vastgestelde termijnen?
2. **Zekerheid ontwikkeling**: is er sprake van een redelijke mate van zekerheid dat de ontwikkeling zich voordoet? En op welke termijn?
3. **Impact ontwikkeling**: is er sprake van een significante materiële impact voor afnemers of netbeheerders?
4. **Concreet uitvoerbaar**: is er sprake van een concreet en uitvoerbaar voorstel voor aanpassing?
5. **Urgentie keuze**: wat gaat er mis als we tot een latere reguleringsperiode wachten met een eventuele aanpassing?

- *Kunnen de kbg-leden zich vinden in het hanteren van bovenstaande toetsingscriteria om te bepalen of aanpassing nodig is?*
- *Heeft de KBG nog aanvullende criteria?*

4. Afschrijvingstermijnen

Op welke criteria scoren casussen overtuigend?

- *Kunnen kbg-leden zich vinden in onderstaande inzichten en uitkomsten?*

	Wind op land	Uitfasering gas	Stikstof inst.	Net op zee
1. Economische levensduur	Geen sprake van amovering	Vooral beperkte benutting	Vooral beperkte benutting	✓
2. Zekerheid ontwikkeling	✓	Tempo nog onbekend	✓	*Afhankelijk van wetswijziging
3. Impact ontwikkeling	Beperkt	Omvang nog onbekend	Beperkt	✓
4. Concreet uitvoerbaar	Geen afbakening relevante invest.	✓	✓	✓
5. Urgentie keuze REG2017	Geen probleem komende periode	Urgentie nog niet te bepalen	✓ (nieuw)	✓ (nieuw)
Voorstel tbv REG2017: Aanpassing termijnen?	✗	✗	✗	✓* zie presentatie 8/9/2015

Rondvraag voor de pauze

Pauze

14:30 – 14:45

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
1a.	Update WACC	13:10-13:25
2.	STROOM	13:25-13:55
3.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:55-14:00
4.	Afschrijvingstermijnen	14:00-14:30
	PAUZE	14:30-14:45
5.	Frontier shift GTS en TenneT	14:45-15:30
6.	Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT	15:30-15:40
7.	Rondvraag	15:40-15:50
8.	Afsluiting	15:50-16:00

5.Frontier shift GTS en TenneT

Agenda

- Inleiding bij dynamische efficiëntie voor TSO's
  - kader, opdrachtomschrijving, aandachtspunten
- Oxera rapport "Study on ongoing efficiency for Dutch gas and electricity TSOs" doornemen
- Frontier shift uitkomsten voor GTS en Tennet bespreken

5.Frontier shift GTS en TenneT

ACM Kader

- Kader voor frontier shift zoals gepresenteerd op eerdere klankbordgroep dynamische efficiëntie
  - Frontier shift schatten op basis van gegevens van specifieke sectoren van de Nederlandse economie
  - Frontier shift schatten op basis van buitenlandse onderzoeken naar dynamische efficiëntie bij netbeheerders
  - Bovenstaande schattingen vormen range van waarden representatief voor Nederlandse netbeheerders
  - Consultant adviseert over hoogte dynamische efficiëntieparameter

5.Frontier shift GTS en TenneT

Opdrachtomschrijving

- Kwesties benoemd in het offerteverzoek voor onderzoek naar frontier shift door externe consultant
  - Lengte van de meetperiode in empirisch onderzoek
  - Beschikbaarheid dataset met meer recente gegevens
  - Argumentatie bij selectie van relevante sectoren
  - Update van beschikbare buitenlandse onderzoeken

5.Frontier shift GTS en TenneT

Aandachtspunten

- Punten meegegeven in de klankbordgroep en uit informele overleggen met GTS en Tennet
  - Representativiteit van geselecteerde relevante sectoren in de Nederlandse economie
  - Relevantie en representativiteit buitenlandse onderzoeken: kostenposten, periode, landen
  - Duidelijke scheiding tussen dynamische efficiëntie (frontier shift) en statische efficiëntie (catch-up)
- Bovenstaande punten zijn met Oxera gedeeld en meegenomen in het onderzoek

5.Frontier shift GTS en TenneT

Bevindingen: dataset

- Samengestelde dataset uit EU KLEMS update 2012 en OECD STAN 2013 geeft meest omvangrijke en up-to-date dataset van productiviteitsgegevens
  - Wijziging in industrie classificatie in vergelijking met onderzoek vorige reguleringsperiode
  - Meer recente en kwalitatief betere data, vanwege nieuwe classificatie gaat data minder ver terug
- Dataset beslaat periode 1988 – 2009
- Methodologische verschillen tussen EU KLEMS en OECD STAN enerzijds en CBS anderzijds te groot
- Gevoeligheidsanalyse met CBS data over periode 1995 - 2011

5.Frontier shift GTS en TenneT

Bevindingen: sectoren

- Nieuwe industrie classificatie betekent
  - Exact dezelfde sectoren als vorige periode niet mogelijk
  - Toevoegingen van en/of verfijningen binnen sectoren geven mogelijkheden voor betere match
- Gelet het geheel van activiteiten van TSO's benadert het samenstel van de volgende sectoren deze het beste
  - Telecommunicatie, IT, professionele/wetenschappelijke/ technische/administratieve/ondersteunende activiteiten, bouw, financiële dienstverlening, transport en opslag, overige industrie en elektriciteit, gas, water
- Gevoeligheidsanalyse met (bij benadering) sectoren zoals gebruikt in vorige reguleringsperiode

5.Frontier shift GTS en TenneT

Bevindingen: meetperiode

- Meetperiode afstemmen op cyclische patronen in productiviteitsontwikkeling
  - Alleen complete business cycles meenemen om bias in de schatting te voorkomen
  - Lange termijn trends met 1 of 2 business cycles te vatten
- Statistische analyse: productiviteitsverandering over de gehele periode gemeten bij de betreffende sectoren
  - kent periodes boven en beneden de lange termijntrend
  - beweegt mee met de economische cyclus (pro-cyclisch)
- Meetperiode 1992 – 2008 (2 volledige business cycles)
- Gevoeligheidsanalyse met een zo lang mogelijke periode

5.Frontier shift GTS en TenneT

Bevindingen: buitenland

- Studies naar frontier shift bij buitenlandse TSO's dienen geen catch-up of scale efficiency te bevatten en gericht zijn op de totale kosten
- Daarnaast in het bijzonder gekeken naar methodologie, meetperiode, eventuele data problemen en interpretatie van resultaten
- Voor gas zijn 2 studies bruikbaar gevonden
  - 39 USA TSO (1996-2004), 1 Nieuw Zeeland TSO (1997-2010)
- Voor elektriciteit 4 studies
  - 22 EU TSO (2003-2006), 51 Noorwegen TSO (2001-2004), 114-139 USA TSO (1994-2005), 21 EU TSO (2007-2011)

5.Frontier shift GTS en TenneT

Frontier shift

- Uitkomsten studie Oxera
  - Empirisch onderzoek Nederlandse sectoren: 0,5%
  - Studies buitenland TSO's: 0,7% gas; 1,5% elektriciteit
- Advies Oxera: meer gewicht toekennen aan empirisch onderzoek Nederlandse sectoren
  - ACM gaat uit van weging ¾ empirisch onderzoek Nederland en ¼ studies buitenlandse TSO's
- Frontier shift komt hiermee op
  - 0,6% voor GTS
  - 0,8% voor Tennet

5.Frontier shift GTS en TenneT

Discussie

- *Hebben de KBG-leden vragen of opmerkingen over het meegestuurde rapport van Oxera?*
- *Hebben de KBG-leden een (eerste) reactie op de frontier shift voor GTS en TenneT?*

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
1a.	Update WACC	13:10-13:25
2.	STROOM	13:25-13:55
3.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:55-14:00
4.	Afschrijvingstermijnen	14:00-14:30
	PAUZE	14:30-14:45
5.	Frontier shift GTS en TenneT	14:45-15:30
6.	Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT	15:30-15:40
7.	Rondvraag	15:40-15:50
8.	Afsluiting	15:50-16:00

6.Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT

Proces

Bevoegdhedenovereenkomst

- Probleem: grote hoeveelheid veilingmiddelen, geen uitzicht op afbouw op langere termijn
- Doel: teruggeven aan de afnemers in combinatie met opname interconnectoren in regulering
- Bevoegdhedenovereenkomst: gesloten op 15 december 2015, gepubliceerd op onze website en in Staatscourant

Stimulansbesluit

- Verplichting op grond van art. 13 VO 347/2013
- Voor PCI's die hogere risico's kennen dan vergelijkbare infrastructuurprojecten moet NRA stimulans geven
- Stimulansbesluit: genomen op 15 december 2015, gepubliceerd op onze website en in Staatscourant

6.Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT

Consequenties voor methodebesluit

Veilingmiddelen en interconnectoren

- “Oude” en nieuwe veilingmiddelen komen in de volgende reguleringsperiode beschikbaar voor teruggave aan afnemers (in bevoegdhedenovereenkomst is vastgelegd hoeveel en wanneer).
- De tarieven worden gecorrigeerd vanwege het betrekken van de veilingopbrengsten
- Investeringen in toekomstige interconnector-projecten worden via methodebesluit gereguleerd (met doelmatigheidstoets en reguliere vergoedingswijze)

Cobra

- Kapitaalkostenvergoeding: conform projectspecifieke doelmatigheidstoets (tot benchmark, na uiterlijk 10 jr.)
- Uit stimulansbesluit volgt lump-sum OPEX van 3,4%, met 50:50 deling van het verschil met de realisatie (dit geldt tot uiterlijk 2030)

6.Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT

- *Hebben de kbg-leden hier nog vragen over?*

Rondvraag

Afsluiting